

Nove knjige.

Dr. Mihael Opeka: Očetov klic. Sedem govorov o katoliški akciji. Cena 10 Din, s poštnino 11. Din. Naš največji govornik se je s svojo znano temeljitostjo lotil tudi po sv. Očetu zapovedane katoliške akcije, ki je zdaj v sveti Cerkvi pač eno najbolj perečih vprašanj. Pojasnjuje nam to akcijo, kako jo naj vršimo z molitvijo, ne samo zase, ampak tudi za druge, z vzgledom, z besedo doma, v družtvih, v tovarnah, z naročanjem dobrih listov, z dobrodelnostjo, s katero so tudi v naših časih veliki možje kakor dr. Karel Sonnenschein v Berlinu dosegli ogromne uspehe, z duhovnimi vajami — posebno lepo poglavje, ki jih sedanji sveti Oče tudi tako toplo priporoča. Stori nekaj v tem oziru lahko vsak, vsaj v svoji družini. »Kakršne bodo družine, taka bo družba človeška. Božje kraljestvo mora priti najprej v hiše in domove, potem bo zajelo tudi ulice in ceste« (str. 31). »Vse polno je poti za to setev. Če se ustaviš laži in daš pričevanje resnici,« pravi kardinal Faulhaber, »če se zavzameš za dostojnost v javnem življenju, če zavrneš hujskanje zoper škofa, če braniš pravice Cerkve v šoli, si apostol katoliškega gibanja« (str. 34). Torej vsi so poklicani na delo za katoliško akcijo; zato bo knjiga vsem potrebna.

Glas Slovenke iz Rusije.

Neka slovenska gospa je prejela iz Rusije od Slovenke, ki se je s svojim možem Rusom izselila na Rusko, naslednje slovensko pismo. Pismo je bilo pisano 7. februarja tega leta in se glasi:

»Draga naša botra! Prav iskreno Vas vsi štirje pozdravljamo in Vas prosimo, da bi nam oprostili, ko Vas s tem pismom spet nadlegujemo. Močno me žalost, da sem Vam poslala že tri ali štiri pisma, pa žal nisem še dobila nobenega odgovora. Ne vem, ali prihajajo pisma v Vaše roke ali ne. Najbrže ne, kajti upam, da bi mi bili odgovorili vsaj malo, ko sem tako prosila odgovora.

Danes se spet zatekam k vaši milosti. Upam, da nas ne zavržete v takih težkočah in zadregah. Mi vsi trpimo la-

koto. Če se ne poboljša, se menda nikdar več ne vidimo, ker nas čaka smrt od lakote. Dosedaj smo se še kolikor toliko preživljali. Kadar imamo kruh, ga jemo; če ga pa ni, smo pa brez njega. Odslej naprej pa že ni več upanja, da bi še bilo mogoče dobiti kaj kruha, ker je silno drag. Mi pa nimamo denarja in ničesar, kar bi mogli prodati. Moja obleka, ki mi je še ostala, tukaj ni v modi. Zato je ne morem prodati. Zdaj vsak prodaja vse kar ima, pa ni pri kom kupovati. Vsak hoče jesti. Delavce tudi od dela odpravljajo in iz mesta, ker se jih je mnogo v mesta nabilo. Tudi moj mož je že dvakrat hodil v mesto dela iskat. Da bi se vsaj čez zimo preživel. Pa ni mogoče najti stanovanja, niti za njega samega. Povsod je vse napolnjeno. Če pa ne oznaniš, kje stanuješ, te ne vzamejo na delo.

Draginja raste že nekaj let. Jajca na primer stanejo 10 komadov od 5 do 7 rubljev; kravje maslo funt od 10 do 11 rubljev, mleko liter 2.20 do 2.50 rublja, pečen kruh 1 in pol kg do 2 kg stane 8 rubljev, pa ga težko najdeš na trgu, po pekarnah in prodajalnah prodajajo kruh samo za mestne delavce na karto. Moka je zelo draga in jo je težko dobiti. Sladkorja v naši prodajalni od meseca junija lanskega leta že ni bilo več itd. Sploh Vam ni mogoče vsega popisati. Daj Bog, da bi vsaj to pismo dobili in mi odgovorili. Mi vsi Vas ponižno prosimo, da bi nam poslali, ako je mogoče, po pošti vsaj črnega posušenega kruha. Pisala bi domov materi in očetu, pa si mislim, da bi težko prenesli take žalostne novice od vas. Zato tudi upam, da jim Vi ne razložite vsega natanko, da jim ne bi še moje težave prikrajšale življenja. Ne morem si misliti, kaj je vzrok, da ne dobivajo mojih pisem. Saj sem jim že večkrat pisala. Vam sem že davno hotela pisati in Vas prositi pomoči, pa si nisem upala. Zdaj sem se vendar odločila ter se zatekla k Vaši milosti in upam, da Vaša dobrotljiva roka tudi zdaj no odreče pomoči. Če bi Vam ne mogli v življenju povrniti, naj

pa Vam ljubi Bog poplača vse Vaše do-brote!

K temu življenju pa imamo zdaj še tudi hudo zimo, velik mraz, še hujsi pa so tod neznosti vetrovi, ki noč in dan neprenehoma pihajo. Šivanja letos ni nič, ker ni nič blaga. Pri nas na selu zdaj nihče ne misli na obleko, ampak samo na živež, najbolj pa na kruh. Sedem vrst daleč od naše vasi je bila posejana koruza. Tja je hodil moj mož po zimi iskat ostankov. Zdaj jih pa ni več, pa tudi preveč mrzlo je še in s snegom jih je zasulo.

Čeprav je letos lepo obrodilo zrnje, pa tudi krompir je bil zelo debel in mnogo ga je bilo, pa ga niso dali iz »arteli«. (Artela je zadruga.) Odpravili so vse nekam na postajo. Zdaj ljudje prevevajo pleve, da bi se vsaj do leta mogli preživeti. Pa zelo malo tega poslednjega zrna, ki so ga prej toliko kuram sipali, smo že davno prejeli. A ta moka je bila zelo črna in grenka kakor pelin, zaradi raznovrstnih trav in njihovega zrna. Zdaj pa sklenem svojo slabo pisavo ter Vas še enkrat prav lepo prosim, da ne zamerite slabi pisavi, posebno pa ne temu, da sem si upala Vas nadlegovati s takim pismom.

Prav ponižno Vas še enkrat prosimo, ako bi bilo mogoče poslati nam vsaj suhega kruha...« Slede še pozdravi in podpis.

Vprašanja in odgovori.

F. S. v V. Kako postanem lesni trgovec, ki bi dobavljal les direktno tvrdkam? — Tak nasvet je težko dati, ker morate to znati, kako se les prodaja. V tem času tudi velike tvrdke ne naročajo lesa. Za trgovanje izven države morate znati trgovske predpise, jezik itd. Kadar bodo ljudje uvideli, da je samo združništvo njihova rešitev, pa bodo svojemu združništvu posvetili vse sile, bodo tudi zadruga za prodajo lesa pomagale kmetu, da bo svoje blago direktno prodajal.

A. J. v B. Opuščena občinska cesta, ki jo je hotel nekdo brez potrebe uporabljati, je bila po

ko je priromala zadeva s starim Gnusom in kravami do ušes podsreškega oskrbnika, so opravili njegovi hlapci delo pogrebcev in zatrli med Bučani trepet pred — kugo!

X. POGlavJE.

Iz dosedanjega poteka povesti smo lahko uvideli, kako tesno je združevala Slovence in Hrvate nevarnost. Skupno so se lotili zadnjega boja za staro pravdo. Kosila in morila je istočasno med obema bratom črna smrt — kuga. Najbolj pa so bili navezani na medsebojno pomoč v dobi turške nevarnosti. Malokdo v Evropi je toliko trpel od polumeseca kakor ravno Slovenci ter Hrvati. Ramo ob ramu so se borili proti neprestanim turškim navalom, jih odbijali, zaustavljali in so se tolikokrat skupno maščevali nad turško roparsko družaljo z vpadi v njeno ozemlje.

Za boljše umevanje naslednjega poglavja treba omeniti, da so zasedli l. 1354. Turki polotok Galipoli in so postali s to zasedbo odločujoče gorje za celo Evropo. Leta 1371. so premagali Srbe na Marici in jim je prinesla zmaga južno Srbijo do

Kosova. Bitka na Kosovem polju leta 1389. je napravila Turke za gospodarje severne Srbije. V drugi polovici 15. stoletja so si podjarmili vse še na videz samostojne srbske države z Bosno, Hercegovino in Črno goro vred. Sava in Donava sta postali severna meja mogočne turške države. Po osvojitvi južnih balkanskih držav so prodirali Turki z neugnano silo na Ogrsko, Hrvatsko in ropali, morili, požigali po slovenskih deželah in odvajali žensko in moško mladino v sužnost. Ako bi bili odrekli v časih splošnega turškega zmago-slavja še Hrvati in Slovenci, bi se bil moral podati sultanu Dunaj in za njim bi bili okusili Nemci, kak sosed da je verolomni Turčin.

Turki se niso držali navade, da bi bili napovedovali velike vojne, manjše napade ob meji pa so organizirali bosanski paše po svoji tolovajski volji in so pridivjali na plenitve povsem nepričakovano. Da bi bili naši slovenski in hrvatski predniki vsaj nekoliko varni vred turškimi presenečenji, so si uredili sami poročevalsko službo.

Skraja so opazovali ob hrvatsko-turški meji priprave ter gibanje turških čet posebnih ogledni-

njene izvoljenke, je obiskal od tamkaj še druge neveste po okoličih. V Godingu pri Brnu je zadel na nevesto, kateri je izvalil 2000 kron. Ko je pa tirjal od ženske še večjo vsoto, se je obrnila zakonaželjna po nasvetu sorodnikov na orožništvo, ki je Tumo prijelo baš v trenutku, ko si je pustil izplačati večjo denarno vsoto od druge neveste. Po aretaciji so našli v sleparjevem stanovanju seznam od njega osleparjenih ženskih žrtev, ki znaša čisto čedno število 200.

Bilanca svetovne vojne.

Na podlagi statističnih podatkov mednarodnega urada za delo so sestavili strokovnja-

občini z banovinskim dovoljenjem črtana. Srezi načelnik je na svojo roko zopet zahteval jo otvoriti. Ali se lahko kam pritožim? — Pravico imate se pritožiti na bansko upravo. Lahko pa seveda na podlagi banske odločbe nastopite zoper vsakega, ki vozi po vašem, s tožbo za motenje posesti.

F. J. v T. Pred pričami sem dal aro za posest in se naselil. Sedaj dotični noče izpolniti pogodbe. Ali naj svet obdelujem? — Svet obdelujete, njega pa tožite na izpolnitev pogodbe.

J. A. v P. Kupil sem kot trgovec živino, med tem je cena padla. Ne morem prevzeti. Ali zgubim aro? — Če kmetje samo aro obdržijo, bodite zadovoljni. Oni lahko zahtevajo, da jim živino odkupite po dogovorjeni ceni, ali povrnete škodo, ki je za nje nastala, ker bi lahko drugemu prodali.

I. Ž. v O. Čista voda v vodnjaku smrdi. Kaj naj ukrenem? — Kar zadeva vodnjakov, se obračajte na Higijenski zavod v Ljubljani, od tam boste prejeli vsa navodila gg. strokovnjakov zastoj na razpolago.

A. F. v Š. Na sosedovi parceli na meji rastejo hrasti, ki delajo senco njivi. — Na drugi meji je zasajeno grmovje za živo mejo. Po dogovoru bi se moralo sekati na meter visoko, a sosed noče. Kaj naj naredim? — V prvi zadevi glede hrastov ne morete drugega napraviti kakor to, da posekate veje, ki visijo čez mejo nad vaš svet, v kolikor visijo čez. — Glede žive meje morate sosedu dokazati s pričami ali pogodbo, da se je sosed tako zavezal, da bo sekal mejo. Najboljše ukreneta oba, da gresta drug drugemu na roko, dobra sosesčina je zlata vredna.

J. F. v D. Sin je bil ranjen. Zdravnik zahteva od mene povračilo. Ali sem dolžen plačati? Sin je 24 let star. — Zdravnik ima pravico zahtevati plačilo. Ako sin sam ne plača, zahteva od vas. Pošteno je, da plačate, sin pa vam povrne, oziroma povrniti mora tisti, ki ga je ranil. Kdaj bodo fantje uvideli, da surovost in pretep dela škodo in sramoto vsaki domači hiši?

D. M. v R. v. Nekdo mi je dolžen. Ali lahko kar obdržim njegov sod? — Vi terjate denar nazaj. Če ne da, tedaj tožite in zarubite kar ima. Ta čas ne dajte sode iz rok.

Isti. Smejo lovci streljati pse in mačke v gozdu ali na polju? — Smejo, v kolikor to zakon dovoljuje. Lovski zakon smo že objavili.

Isti. Kaj pomeni na kuverti tiskovina? — Tis-

kovina je samo tiskano sporočilo, zato se pošilja v odprtem pismu le z znamko 25 par.

N. K. v H. Kako naj napravimo, da se skupna gmajna razdeli? — Najbolje sporazumno, vsi lastniki stopite skupaj. Če je pa spor, uredite pri občini, prepire pa pri sodniji. Le brez tožbe! Zoper slabe občinske ceste se pa pritožite na srezko načelstvo, ako pritožbe doma nič ne zaležejo.

J. H. v R. Ali mora občina na občinski cesti, ki gre preko potoka, most popraviti? — Seveda mora. Ako občina onemogoči po svoji cesti prevoze, imate pravico pritožbe na sresko načelstvo.

A. G. v K. Od neke družbe v Mariboru sem kupil srečke, plačal vse, ali srečk ne dobim. — V priporočenem pismu zahtevajte, da vam srečke takoj pošljejo, če ne, jih morate tožiti!

A. N. v D. Ali sme občina dati poselsko knjižico mladoletnemu brez privoljenja očeta? — Ne sme. Smela bi le tedaj, če je oče pod kuratelo. Tedaj bi moral dati dovoljenje varuh mladoletnega.

B. V. 2, 3. Ali sem dolžen plačati odvetniku tole vsoto...? — Pri tožbah lahko vsak zahteva, da sodnija odmeri odvetniške stroške. Če pa odvetnik dela pogodbe za vas, ima pravico računati po svoji odvetniški tarifi. Vaš slučaj je malo nejasen. Ako vas od leta 1927 dalje sploh ni terjal, je terjatev zastarela. Ako sedaj nič nimate razen prevzitek, vas bo pustil pri miru. Kupnih pogodb navadno ne delamo pred odvetniki, ampak pred notarji.

Č. V. v F. Ali je za zidanje kapele potrebno stavbeno dovoljenje? — Kapela ni ob cesti in ni stavba, kjer bi se prebivalo, zato ni potrebno za njo stavbeno dovoljenje, razven cerkvenega. Sicer pa zidar, ki ho zidal, mora vse te reči urediti.

A. J. št. 292 K. Kako bi smel moj sorodnik iz Avstrije pri meni bivati dalje časa? — Vaš sorodnik mora imeti potni list. S tem se zglašuje pri naši oblasti (na srezu), da mu dovoljenje za bivanje podaljšajo, kakor hitro bi prvo dovoljenje poteklo. In to se ponavlja. Enkratno dovoljenje se daje navadno na šest mesecev.

J. Č. v V. Občina noče dela za kuluk, ampak denar? — Za vaš slučaj prav, ker ste zamudili prijavo, da boste delali.

M. L. P. Kaj bo z denarjem v »Samopomoči«? — Sploh ne poveste, katere Samopomoči se ti-

če, ker jih je več. Ponavljamo, da glede Samopomoči ne bomo odgovarjali, ker nimamo vpogleda, zato pojdejo taka pisma v koš!

I. G. v P. Nekdo mi ponuja zavarovanje »Materinska pomoč«. — Čitajte odgovor zgoraj. Mi smo svoje mnenje že povedali. Vsak ima svojo pamet in mi mu modrosti ne moremo dati, ako ne veruje našim besedam: Cesar ne pozna te in niste dognali, da je res dobro, ne sprejmite, ne podpisujte! Vsako stvar preje premislite, ne udajte se lepim besedam, ampak samo svojemu prepričanju!

S. A. v K. Ali mora prodajalec konja dati popisni list, ki ga zahteva vojaška uprava, sicer bi bila pogodba neveljavna? — Prodajalec vam je sicer dolžen dati vse dokumente, če sta se tako zmenila, pogodba pa je kljub temu veljavna, ker ste konja že zdavnaj sprejeli v last.

P. V. v V. Ali ima hčerka pravico do stanovanja po pokojni prevzitarici? — Če je prevzitek bil določen samo za mater, hčerka nima pravice do stanovanja. Ako odgovori ne sprejme, morate sodnijsko odpovedati.

P. P. v K. Kupil sem že pred dvema letoma kos zemlje, ali mi ne da odmeriti. Kaj naj storim? — Če ste plačali in imate potrjeno, tožite. Glede sosedovega drevja je samo to mogoče, da veje ne visijo nad vaš vrt, sicer lahko sadi do meje.

H. F. v L. Kaj se zahteva za trgovski obrtni list? — Tri leta učne dobe, najmanj dve leti pomočniške, polnoletnost. Vaš nečak lahko vloži prošnjo, če ima vse tri dokumente.

M. H. L. H. M. 55. Ali kot slovenski izseljenec lahko dobim zemljo v južni Srbiji? — Obrnite se na izseljeniški urad pri banski upravi v Ljubljani.

L. S. v O. Sodnik me je obsodil plačevati mesečno 110 Din za otroke. — Sodnik je itak milo sodil. S 110 Din mesečno se ne oskrbi lahko dva otoka. Zoper to ni pritožbe.

J. L. v M. Moj delavec je 15 let pri meni, pa ni naš državljan. Kako naj vložim prošnjo? — Izposluje si naj zagotovilo vaše domače občine, da ga sprejme v občinsko zvezo. S tem gre na srezko načelstvo, kjer vložiti prošnjo.

K. B. v O. Ali moram za leto 1930 in 1931 plačati kuluk? — Plačati je treba. Če pa se kje ne more plačati, se naj ne rubi, tako je navodilo banske uprave.

==

ki prégled izgub v svetovni vojni.

Mrtvih vojakov je bilo 9.998.771, težko ranjenih 6.295.512, drugih ranjencev 14.002.039. Civilnih žrtev (žrtev vojne in bombardementov, pokoljev, letalskih napadov, obsojenih zaradi vohunstva in drugega) je bilo 12.000.000. Vojnih sirot je 900.000, vojnih vdov 5 milijonov, beguncev 10 milijonov.

Gmočna škoda, ki jo je povzročila vojna posredno in neposredno, to je uničen vojni material, potopljene ladje, uničene hiše, znaša po Hooverjevemu računu 400.000 milijonov dolarjev.

Največji preder na svetu.

Letos v jeseni bo pre-

ki. Ako so bili sigurni, da se odpravlja Turek na rop, so prijezdili z vso naglico preko Hrvatske med Slovence. Z gradov po Sloveniji je bil opozorjen naš kmet s strelji iz topičev, da bo pridrvel nad njega Turek.

Ker se je pa izkazal opisani način opozorilne službe večkrat kot prepočasen, so uvedli kresove. Na visokih gorah so pripravili velike grmade. Te so začele goreti ena za drugo od hrvatsko-turške meje in oznanile tudi Sloveniji, da se jej bliža turško opustošenje. Slednje opozorilo s sežiganjem kresov je bilo za tedanje čase še najhitrejše in je ostalo v navadi, dokler je teptalo zemljo naše domovine kopito turškega konja.

Ako je napovedal svit gorskih kresov: Turek je vpadel, se je zaprl gospod za varni grajski zid; kmet je ostal na prosti ravnini, oborožen le s kakim nerodnim orodjem. Prepričal se je, da se v slučaju resne nevarnosti ni zanesti na grajsko gospodo, pozidal si je svoje lastne utrdbe. Kot obrambne točke si je izbral cerkve ali pripravne postojanke blizu svetišč in te je utrdil. Kmečke utrdbe krog hramov božjih in blizu njih so imenovali tabore.

Ko so telefonirali kresovi drvenje turških jezdecov, so spravile kmečke roke z vso naglico: deco, žene, starce in blago v cerkev; mdrže in fantje pa so se branili izza utrdbe proti Turkom. Turški vpadniki niso skoraj nikoli dolgo oblegali taborov, gradov po višinah se niti lotili niso.

V slovenskih pokrajinah je nekaj pomenila proti Turkom edino le samopomoč kresov in taborov.

Za turške vpade na hrvatsko in slovensko ozemlje se skraja avstrijska vlada sploh ni zmenila. Šele neprestano prodiranje turške moči je narekovalo vladi uvedbo posebnega turškega davka, čigar dohodki so se uporabljali za vzdrževanje obrambne vojske proti turški sili. Ti vojaki so bili le plačani najemniki, ki so vršili še tedaj slabo svojo dolžnost, če so prejemale redno plačo, a so čisto odrekli, ako so slučajno izostali denarni prejemki. Mnogokrat se je zgodilo, da je plenila najemniška vojska holj med Hrvati ter Slovenci nego čete bosanskih paš.

Početkom 16. stoletja je organizirala vlada obrambo napram Turkom na ta način, da je